

Sanastoa alalukuun 9.3

ankara rangaistus kova, tiukka rangaistus. Iso rangaistus pienestä asiasta.

ankaran rangaistuksen → ankara rangaistus

aseellinen sellainen, missä on mukana aseita

demokraattinen sellainen, joka toimii demokratian eli kansanvallan mukaan: asioista päätetään esimerkiksi niin, että kaikki saavat → äänestää

demokraattisesta → demokraattinen

diktatuurin muoto yksi tapa hallita maata niin, että kaikista asioista päättää yksin yksi ihminen tai puolue

diktaattorina → diktaattori

diktaattori sellainen ihminen, joka hallitsee (→ hallita) maata kokonaan yksin

epätoivoinen (yhdyssana: epä + toivo) sellainen, jolla ei ole toivoa ja joka on valmis tekemään melkein mitä tahansa saadakseen jotakin. Esimerkiksi ”yritin epätoivoisesti soittaa hänelle” tarkoittaa, että yritin koko ajan soittaa hänelle eikä hän vastannut.

epätoivoisia → epätoivoinen

haaveilivat → haaveilla

haaveilla (verbityyppi 3), unelmoida (verbityyppi 2), toivoa jotakin. Esimerkiksi ”hän haaveili ruoasta” tarkoittaa, että hän toivoo saavansa ruokaa.

hallita (5) 1) käyttää (usein tärkeintä) valtaa. Esimerkiksi ”kuningas hallitsee maata” tarkoittaa, että kuningas päättää kaikista maan asioista. 2) pitää järjestyksessä, pitää sellaisena, että tottelee ja tekee niin kuin käsketään

hallitaan → hallita (2)

hallitsija se, joka käyttää (usein tärkeintä) valtaa eli esimerkiksi kuningas

hallitsijan → hallitsija

hyökätä tässä yhteydessä: käydä jonkin kimppuun

isku tässä yhteydessä: hyökkäys → hyökätä

iskut → isku

järjestys sotkun, sekasorron ja kaaoksen vastakohta, siisti. Esimerkiksi jos ”kaapissa on hyvä järjestys” kaikki tavarat ovat omilla paikoillaan.

järjestystä → järjestys

Kuva: moritz320 /Pixabay

kannatettiin → kannattaa

kannattaa (verbityyppi 1) tässä yhteydessä: olla jonkun puolella. Esimerkiksi ”kannatan Real Madridia” tarkoittaa, että on peleissä Real Madrid -joukkueen puolella ja toivoo sen voittoa

kansallissosialismi eli natsismi Adolf Hitlerin puolueen aate, osa fasismia eli aatetta, jossa erittäin kansallismielinen aate, joka kannatti muun muassa vahvaa johtajaa, joka päättää kaikista asioista.

kansallissosialistinen sellainen, joka kannattaa kansallissosialismia

käyttivät hyväkseen → käyttää hyväkseen

käyttää hyväkseen (1) tässä yhteydessä: käyttää omaksi hyödyksi, oman edun vuoksi

lama aika, kun taloudella (→ talous) menee huonosti: ihmisillä ei ole töitä ja rahaa on vähän

levoton rauhallisen vastakohta. Esimerkiksi ”luokassa oli levotonta” tarkoittaa, että oppilaat eivät istuneet rauhallisesti ja hiljaa paikallaan.

levottomia → levoton

levottomuuksia → levottomuus

levottomuus jokin asia, joka rikkoo rauhaa. Esimerkiksi jos ihmiset alkavat tapella kadulla, se on levottomuus.

mellakka iso levottomuus (→ levottomuus), esimerkiksi iso tappelu

mellakoita → mellakka

menetti → menettää

menettää (1) joutua luopumaan jostakin. Jos menettää jotakin, sitä ei enää ole itsellä. Esimerkiksi ”hän menetti puhelimensa” tarkoittaa, että hänellä ei enää ole puhelinta.

mielenosoituksia → mielenosoitus

mielenosoitus tapahtuma, jossa monet ihmiset tulevat paikalle kertomaan, mitä mieltä ovat jostakin asiasta.

Kuva: OpenClipart-Vectors/ Pixabay

oikeistodiktatuuri (yhdyssana: oikeisto + diktatuuri) sellainen, maa, jota hallitsee → oikeistolainen → diktaattori

oikeistodiktatuuriksi → oikeistodiktatuuri

oikeistolainen sellainen, joka on politiikassa (→ politiikka) oikealla. Oikealla olemiseen eli oikeistolaisuuteen kuuluu muun muassa vapaiden markkinoiden suosiminen, → liberalismi ja → nationalismi.

oikeistoradikaali (yhdyssana: oikeisto + radikaali) todella vahvasti, voimakkaasti → oikeistolainen ihminen → äärioikeisto

oikeistoradikaalit → oikeistoradikaali

oikeuksia → oikeus

oikeus lupa tehdä jotakin. Esimerkiksi ”sinulla on oikeus puhua” tarkoittaa, että saat puhua.

partioi → partioida

partioida (2) vartioida, pitää vahtia

politiikka yhteisistä (yhteiskunnan → yhteiskunta) asioista päättäminen

propaganda vaikuttaminen, se että yritetään kovasti vaikuttaa ihmisten mielipiteisiin ja siihen, mitä he ajattelevat esimerkiksi toisesta maasta

propagandaa → propaganda

puolue ryhmä ihmisiä, jotka ajattelevat politiikasta (→ politiikka) samalla tavalla ja ovat sen vuoksi perustaneet oman yhdistyksen eli puolueen. Puolueet toimivat esimerkiksi Suomessa eduskunnassa ja vaikuttavat asioihin. Suomessa puolueita ovat esimerkiksi Suomen Keskusta, Kansallinen Kokoomus, Suomen Sosiaalidemokraattinen puolue SDP ja Vasemmistoliitto.

puolueilla → puolue

puolueissa → puolue

puolueista → puolue

pääministeri (yhdyssana: pää eli tärkein + ministeri) hallituksen tärkein → ministeri, hallituksen johtaja.

rahan arvo laski (laskea, verbityyppi 1) tapahtui niin, että samalla määrällä rahaa eli rahasummalla sai koko ajan vähemmän ja vähemmän tavaraa eli hinnat nousivat.

sotakorvaukset → sotakorvaus

sotakorvaus (yhdyssana sota + korvaus) korvaus on maksu jostakin. Sodassa hävinnyt maa joutuu usein maksamaan voittajalle sotakorvauksia eli antamaan rahaa.

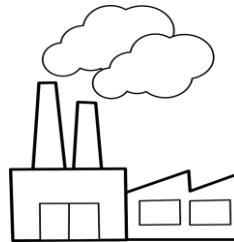
syyllinen sellainen, joka on tehnyt jotakin, usein väärää. Esimerkiksi ”virheen syyllinen tai syyllinen virheeseen” on se, joka on tehnyt virheen.

tasavallan → tasavalta

tasavalta sellainen valtio, jolla ei ole pysyvää johtajaa, vaan johtaja valitaan esimerkiksi lyhyeksi ajaksi kerrallaan tai maata johtaa ryhmä ihmisiä

tasavaltaa → tasavalta

tehdas paikka, jossa tehdään koneiden avulla tavaroita tai materiaaleja
Esimerkiksi ”paperitehdas” tekee paperia.

Kuva: OpenClipart-Vectors/Pixabay

teollisuusalue (yhdyssana: teollisuus + alue) alue, paikka, jossa on paljon teollisuutta eli tehtaita (→ tehdas)

teollisuusalueen → teollisuusalue

teollisuusalueensa → teollisuusalue

totalitarismi sellainen, hallintotapa että valtio päättää aivan kaikista asioista

totalitarismissa → totalitarismi

totalitaristinen sellainen, joka kannattaa totalitarismia (→ totalitarismi) eli sellaista hallintoa, jossa valtio päättää aivan kaikista asioista

totalitaristisessa → totalitaristinen

totalitaristisia → totalitaristinen

tyytymättömyys (adjektiivi tyytymätön) se että ihmiset eivät olleet tyytyväisiä eli pitäneet hyvänä sitä, mitä oli

tyytymättömyyttä → tyytymättömyys

työläinen työtä tekevä ihminen

työläisille → työläinen

työttömiä → työtön

työtön (työ + -ton/-tön) ihminen, jolla ei ole työtä

vaikutusvaltainen sellainen, jolla on paljon valtaa ja joka pystyy vaikuttamaan moniin asioihin ja ihmisiin

vaikutusvaltaiset → vaikutusvaltainen

valloittivat → valloittaa

valloitukseen → valloitus

valloitus (verbi valloittaa, 1) kun maa on ottanut itselleen jonkin alueen, se on tehnyt valloituksen eli on valloittanut alueen

vastustaa (1) olla jotakin vastaan, olla hyväksymättä, haitata jotakin. Esimerkiksi ”vastustan rasismia” tarkoittaa, että ei pidä rasismista ja yrittää toimia niin, että rasismia ei olisi.

vastustaja sellainen, joka on jotakin asiaa tai ihmistä vastaan eli → vastustaa ja yrittää estää toista esimerkiksi toimimasta

vastustajat → vastustaja

vastustajia → vastustaja

yhteiskunnan → yhteiskunta

yhteiskunta (yhdyssana: yhteis- eli yhteinen + kunta) ihmisten yhdessä muodostama eli tekemä, järjestetty kokonaisuus. Esimerkiksi ”suomalainen yhteiskunta” tarkoittaa suomessa asuvia ihmisiä ja sen toimintaa, josta on yhteisesti sovittu.

yhteiskuntaan → yhteiskunta

äärioikeistolainen (yhdyssana: ääri + oikeisto). Ääri tarkoittaa todella kaukana olevaa. Äärioikeistolainen tarkoittaa siis sellaista, joka on poliittisesti (→ poliittinen) ajateltuna todella oikealla. Oikealla olemiseen eli oikeistolaisuuteen kuuluu muun muassa vapaiden markkinoiden suosiminen, → liberalismi ja → nationalismi. Äärioikeistolainen on vienyt nämä ajatukset todella pitkälle.